

## Gruzi?scy Jezydzi

# Gruzi?scy Jezydzi. Specyfika diaspory i jej relacje z irack? ojczyzn?

Celem przedsi?wzi?cia jest napisanie pierwszej monografii, w j?zyku angielskim, na temat jezydzkiej diaspory w Gruzji, obejmuj?cej m.in. opisy historii migracji Jezydów z Iraku na Po?udniowy Kaukaz, tutejszych ?wi?t i praktyk religijnych, dzia?alno?ci kulturalnej, to?samo?ci etnicznej, list? jezydzkich plemion zamieszkuj?cych Gruzj? oraz map? zamieszkiwanych terenów.



Przydatne informacje

**Nazwa Programu:** [Opus](#) [1]

**?ród?o Finansowania:** [Narodowe Centrum Nauki](#) [2]

**Nr grantu:** UMO-2019/33/B/HS2/00397

**Nr wewn?trzny UW:** 501-D131-66-0006244

**Kierownik grantu:** dr Artur Rodziewicz

**Termin rozpocz?cia:** 02-03-2020

**Termin zako?czenia:** 28-02-2023

Planowane przedsi?wzi?cie jest naturaln? kontynuacj? moich dotychczasowych bada? po?wi?conych kulturze Jezydów. Jezydzi wywodz? si? z terenów irackiego Kurdystanu. Ich pocz?tki si?gaj? co najmniej XII wieku, kiedy powsta?o tu muzu?ma?skie bractwo religijne Adawija, które z czasem przyj?o posta? teokratycznej wspólnoty podzielonej na trzy endogamiczne kasty, podporz?dkowanej w?adzy ?wieckiej 'Ksi?cia' oraz duchowej 'Ojca Szejchów'. Sk?ada?o si? ono g?ównie z Kurdów, Arabów i Asyryjczyków. Jego za?o?yciel, Adiibn Musafir, wywodz?cy si? z arabskiego rodu Umajjadów, by? dalekim krewnym kalifa Jezyda ibn Muawiji. Jezydzi wierz?, ?e zarówno Adi, jak i Jezyd s? wcieleniami pierwszego z siedmiu Bo?ych anio?ów, Anio?a Pawia (Tawûsî Melek) i wszystkim tym trzem postaciom oddaj? religijn? cze??. Tutaj tkwi przyczyna prze?ladowa? Jezydów, których do?wiadczaj? od stuleci. Muzu?manie uznaj? bowiem Anio?a Pawia za to?samego z Szatanem, a Jezyda ibn Muawij? za wroga islamu i morderc? przywódcy szyitów, Hosejna. Oskar?enia i prze?ladowania trwaj? do dzi? i sprawiaj?, ?e wsz?dzie, gdzie ?yj? Jezydzi, zmuszeni s? do wyj?tkowej ostro?no?ci w kontaktach z innowiercami. W wyniku prze?ladowa?, wielu Jezydów by?o zmuszonych albo do przyj?cia islamu albo do ucieczki ze swych ojczystych terenów. Z tego powodu cz??? Jezydzkich plemion migrowa?a na tereny pogranicza turecko-armia?skiego i dalej – do Armenii, a nast?pnie do Gruzji, gdzie zacz?li si? osiedla? pocz?wszy od XIX w. W odró?nieniu jednak od Jezydów zamieszkuj?cych Armeni?, osiedlali si? g?ównie w stolicy (Tbilisi), a nie poza miastami, i odrzucili dotychczasowy pasterski tryb ?ycia. Zapominali swój j?zyk i obyczaje i stawali si? cz?onkami wielokulturowej metropolii. Zgodnie z zasadami religijnymi, Jezydom nie wolno by?o pos?ugiwa? si? pismem, tote? wiedza religijna oraz twórczo?? poetycka przekazywana by?a przez stulecia wy??cznie drog? ustn?. Do z?amania tego zakazu na szerok? skal? dosz?o dopiero na pocz?tku XX w. na terenach podporz?dkowanego Sowietom Zakaukazia, gdzie Jezydzi szukali schronienia przed prze?ladowaniami ze strony Imperium Osma?skiego. Tutejsi Jezydzi w??czyli si? w ?ycie kulturalne i zacz?li publikowa? w?asne czasopisma i ksi??ki. Kosztem odrzucenia dotychczasowej tradycji, w??czali si? w ?ycie naukowe. Trójka zas?u?onych gruzi?skich orientalistów (prof. Lamara Paszajewa, prof. Kerim Amojew, prof. Kerim Ankosi) wywodzi si? w?a?nie z pierwszego pokolenia jezydzkich akademików dzia?aj?cych w Gruzji. Do XX w. literatura na temat Jezydów tworzona by?a wy??cznie przez nie-Jezydów, a g?os ich samych pomijano. Mam nadziej?, ?e planowana monografia pozwoli uczyni? ich histori? szerzej znan?, a zw?aszcz? przyczyni si? do wype?nienia luki w literaturze ?wiatowej na temat jezydzkiej diaspory w Gruzji. Pomimo tego, ?e zwi?zki Jezydów z Gruzj? mo?na datowa? ju? na XVIII w., oraz ?e lokalne jezydzkie legendy wskazuj? nawet na XII w., to nie po?wi?cono dot?d Jezydzkiej diasporze w Gruzji ani jednej monografii. Tymczasem zas?uguje ona na szczególn? uwag?, jako ?e wykszta?ci?a w?asn? specyfik? i rytua?y religijne oraz sta?a si? wa?nym o?rodkiem intelektualnym dla ca?ego jezydyzmu. W chwili obecnej Jezydzi w Gruzji, w

## Na skrót?

- [Dy?ury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

odrŃnieniu od najbliŃszych im JezydŃw ormiaŃskich, przeŃywajŃ odrodzenie religijne. W Tbilisi funkcjonuje sanktuarium, Duchowa Rada JezydŃw, jezydŃskie archiwum oraz Akademia jezydŃskiej teologii – pierwsza na Ńwiecie jezydŃska instytucja, której celem jest nauczanie JezydŃw niespisanych dotŃd zasad ich religii oraz prace nad ich kodyfikacjŃ. Wszystkie te instytucje dziaŃajŃ w peŃnym porozumieniu z macierzystym oŃrodkiem JezydŃw w Iraku. Badania, które zamierzam przeprowadziŃ (gŃŃwnie wŃrŃd JezydŃw gruziŃskich) moŃna okreŃliŃ jako interdyscyplinarne, wykorzystujŃce metody charakterystyczne dla antropologii kultury (obserwacjŃ, wywiady), historii (badania ŃrŃdeŃ) i orientalistyki (analiza jŃzykowa). PowstaŃa w oparciu o nie monografia, poza zebraniem cennej wiedzy etnograficznej, pozwoli takŃe na zapoznanie siŃ z rozwiŃzaniem, które wypracowali Jezydzi na przestrzeni wielu lat, celem adaptacji w Ńrodowisku o odmiennej kulturze, co nie jest bez znaczenia wziŃwszy pod uwagŃ wspŃŃczesne problemy, jakie napotykajŃ kurdyjscy i jezydŃcy emigranci w Europie Zachodniej. Planowana monografia moŃe byŃ cennym ŃrŃdŃem wiedzy nie tylko dla kurdologŃw, etnografŃw, etnologŃw i historykŃw, zwŃaszcza historykŃw Kaukazu oraz historykŃw religii, lecz takŃe dla socjologŃw, badaczy diaspor oraz organizacji zajmujŃcych siŃ kwestiŃ uchodŃcŃw i wielokulturowŃci. Moje badania mogŃ siŃ staŃ znacŃcym wkŃadem w rozpowszechnianie wiedzy o Jezydach, którzy od stuleci padajŃ ofiarami pogromŃw z powodu przekŃamaŃ na ich temat. Brak tej wiedzy doszedŃ do skutku niedawno podczas ludobŃjstwa dokonanego na Jezydach w Iraku, opisanego przez ocalaŃŃ z zagŃady NadiŃ Murad (laureatkŃ Pokojowej Nagrody Nobla). Obraz JezydŃw w oczach innowiercŃw zaleŃy w duŃym stopniu od upowszechniania pozbawionej uprzedzeŃ wiedzy, której ŃrŃdŃem jest przede wszystkim wsŃuchanie siŃ w ich wŃasny gŃŃs.

**Adres URL ŃrŃdŃa:** <https://dev.etnologia.uw.edu.pl/instytut/badania/granty/gruzinscy-jezydzi>

#### **OdnŃŃniki**

[1] <https://www.ncn.gov.pl/ogloszenia/konkursy/opus17>

[2] <https://www.ncn.gov.pl/>